

ตอนที่ 5

อารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ผศ. ศิวพร ชัยประสิทธิ์กุล

ตอนที่ 5
อารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

	หน้า
บทที่ 1 พัฒนาการทางประวัติศาสตร์	359
บทที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับชาติตะวันตก	385
บทที่ 3 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภายหลังการได้เอกราช	415

ประเมินผลก่อนการเรียนรู้ตอนที่ 5

คำว่าเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกิดขึ้นเมื่อไร อาณาจักรเริ่มแรกของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีอาณาจักรใดบ้างที่สำคัญ

ตัวอย่างข้อสอบ

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

- ศูนย์กลางการค้าทางเรือแห่งแรกของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้คือเมืองใด
 1. ออกแก้ว
 2. มะละกา
 3. ปาเล็มบัง
 4. เมาะตะมะ
- กษัตริย์ของกัมพูชาพระองค์ใดเป็นผู้ปูพื้นฐานระบบเทวราชาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
 1. พระเจ้าอโนรุธ
 2. พระเจ้าชัยวรมันที่ 2
 3. พระเจ้าจิตรเสน
 4. พระเจ้ายโสวรมันที่ 1
- ระบบการปกครองแบบโอรสสวรรค์หรือรับอาณัติแห่งสวรรค์เป็นการปกครองที่จีนถ่ายทอดให้กับอาณาจักรใดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
 1. ไทย
 2. เวียดนาม
 3. ศรีเกษตร
 4. พุกาม
- พวกโมโรสคือชนกลุ่มใดในประเทศใด
 1. นับถือศาสนาอิสลามในฟิลิปปินส์
 2. นับถือศาสนาฮินดูในฟิลิปปินส์
 3. นับถือศาสนาอิสลามในอินโดนีเซีย
 4. นับถือศาสนาฮินดูในมาเลเซีย
- ระบบการปกครองแบบไดอาตีเป็นระบบการปกครองที่อังกฤษนำมาใช้ในพม่า ลักษณะเด่นของการปกครองนี้คืออะไร
 1. เป็นระบบที่ผู้สำเร็จราชการเปรียบเหมือนกษัตริย์
 2. พม่าเป็นมณฑลพิเศษของอินเดีย
 3. เป็นระบบที่มีรัฐบาล 2 ระดับคือระดับเมืองแม่และระดับอาณานิคม
 4. เป็นระบบที่อังกฤษปกครองโดยตรงจากลอนดอน

คำนำ

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นดินแดนที่มีชื่อเดิมเรียกว่า อินโดจีน (Indo China) เพราะเน้นความสำคัญของอิทธิพลจีนและอินเดียซึ่งตั้งขนาบดินแดนนี้อยู่ คือ ประเทศอินเดียทางทิศตะวันตก และจีนทางทิศตะวันออก ส่วนชื่อที่พวกเดินทางไปมาค้าขายผ่านไปมา จะเรียกว่า เอเชียกลางหรือเอเชียใน คำว่าเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือเอเชียอาคเนย์ (South-East Asia) นั้นเกิดขึ้นในระยะสงครามโลกครั้งที่ 2 เพื่อกำหนดเขตปฏิบัติการของกองทัพพันธมิตรในภูมิภาคแถบนี้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในสมัยโบราณจนถึงสมัยพุทธกาล เป็นทางผ่านของพ่อค้าและนักเดินทางที่จะไปจีนหรืออินเดีย ทำให้ดินแดนแห่งนี้ได้รับวัฒนธรรมผสมทั้งอินเดียและจีน สำหรับวัฒนธรรมอินเดียนั้นจะปูพื้นฐานทางด้านการเมือง การปกครอง ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ปรัชญา ให้กับอาณาจักรที่ตั้งขึ้นใหม่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เวลานั้นมากกว่าวัฒนธรรมจีน ซึ่งจะมีเฉพาะในรูปของความสัมพันธ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจ

แม้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะเป็นดินแดนที่รับวัฒนธรรมผสมจากจีนและอินเดีย แต่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็เป็นแหล่งกำเนิดวัฒนธรรมของมนุษย์ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์ คือ การทำเครื่องมือหินขัด เครื่องปั้นดินเผา การเกษตรกรรม และการปกครองแบบพ่อค้าลูก เป็นต้น โดยพบหลักฐานจากการขุดค้นทางโบราณคดีในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ และมนุษย์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ได้ผสมผสานวัฒนธรรมอินเดียนให้เข้ากับวัฒนธรรมเดิมของตน เพื่อความเหมาะสมในการปกครองกลุ่มของตน พัฒนาขึ้นมาเป็นอาณาจักรต่าง ๆ ในระยะเริ่มแรก อาทิเช่น อาณาจักรฟูนัน อาณาจักรกำพูชา อาณาจักรทวารวดี อาณาจักรพุกาม อาณาจักรศรีวิชัย อาณาจักรสิงห์ส่าหรี อาณาจักรมัชฌปาหิต เป็นต้น อาณาจักรเหล่านี้ต่างสร้างรูปแบบวัฒนธรรมผสมของตนขึ้นมา ซึ่งจะมีระบบการปกครองแบบเทวราชาจากอินเดียเป็นหลัก ยกเว้นเวียดนามดินแดนเดียวเป็นดินแดนที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมจีน เน้นการปกครองแบบโอรสสวรรค์หรืออาณัติสวรรค์เป็นหลัก อาณาจักรเหล่านี้มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจจากการเกษตรกรรมที่พอเลี้ยงตนเอง และมีรายได้จากการค้าเป็นหลัก โดยเฉพาะการค้ากับจีน ซึ่งจีนเป็นตลาดการค้าใหญ่ มีสินค้านานาชนิดที่ทุกชาติต้องการ ทำให้จีนสามารถสร้างเงื่อนไขกับประเทศต่าง ๆ ที่ต้องการทำการค้ากับจีนจะต้องส่งเครื่องราชบรรณาการให้จีนก่อน เพื่อให้ได้รับความสะดวกทางการค้า ทำให้ดูผิวเผินว่าอาณาจักรเหล่านี้คืออาณานิคมของจีน ซึ่งตามความจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่

ความเจริญของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จำกัดอยู่บริเวณที่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำส่วนใหญ่ ในระยะที่การค้าทางบกแพร่หลาย ศูนย์กลางการค้าทางบกอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำโขง ต่อมาเมื่อ

นิยมการเดินทางเรือ ศูนย์กลางการค้าย้ายลงไปบริเวณช่องแคบมะละกา เกิดอาณาจักรทางการค้าขึ้นในภูมิภาคแถบนี้ จนกระทั่งศตวรรษที่ 13 เมื่ออินเดียภาคใต้ได้รับนับถือศาสนาอิสลาม อิสลามก็ได้แผ่เข้ามาในภูมิภาคนี้ ทำให้บรรดาผู้นำรัฐต่าง ๆ ในคาบสมุทรมลายูและหมู่เกาะ หันไปรับนับถือศาสนาอิสลาม เป็นผลให้โครงสร้างทางสังคมและการเมืองในภูมิภาคนี้เปลี่ยนแปลง มีลักษณะที่แตกต่างจากอาณาจักรตอนบนแผ่นดินใหญ่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากอิทธิพลของศาสนาอิสลามทำให้ฐานะของผู้นำรัฐเป็นประมุขทางศาสนา นอกจากประมุขทางการเมืองมีฐานะเป็นสุลต่าน กฎเกณฑ์ของศาสนาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการปกครอง ทำให้ฐานะผู้ปกครองสูงส่ง ต่างก็เผยแพร่ศาสนาอิสลามออกไปในหมู่ประชาชน แย่งชิงประชาชน แข่งกันเป็นผู้นำเศรษฐกิจและการเมือง เมื่อชาติตะวันตกเข้ามาแสวงหาอาณานิคมในศตวรรษที่ 16 ในบริเวณภูมิภาคแถบนี้ก่อน ตะวันตกจึงสามารถเข้าแทรกแซงทางการเมืองและยึดเป็นอาณานิคมได้

การปกครองของตะวันตกทำให้โครงสร้างทางการเมืองและสังคมในภูมิภาคนี้เปลี่ยนแปลงจากรูปแบบการปกครองแบบเทวราชาจากอินเดียมาเป็นรูปแบบการปกครองแบบตะวันตก ใช้ภาษาของเมืองแม่เป็นภาษาราชการ ศาสนาคริสต์เข้ามากระทบศาสนาเดิมที่นับถืออยู่ การเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อคนพื้นเมืองมากที่สุดคือเศรษฐกิจ คนพื้นเมืองถูกเอารัดเอาเปรียบทางเศรษฐกิจและแรงงานเป็นอย่างมาก บางประเทศ เช่น อินโดนีเซีย ประชาชนถูกบังคับทำงานหนักเหมือนทาส ไม่มีเสรีภาพทางเศรษฐกิจอีก ทำให้ประชาชนในประเทศต่าง ๆ รวมตัวกันจัดตั้งขบวนการชาตินิยม ดำเนินการเรียกร้องเอกราช และมาประสบผลสำเร็จในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

แม้ประเทศอาณานิคมจะได้เอกราช ปัญหาภายหลังเอกราชก็มีติดตามมา ซึ่งเป็นปัญหาหนักสำหรับรัฐบาลภายหลังได้เอกราช ซึ่งปัญหาใหญ่คือขาดประสบการณ์ในการปกครองตนเอง ประชาชนขาดการศึกษา เศรษฐกิจที่ช่วยตนเองไม่ได้ ปัญหาสังคม ฯลฯ บางประเทศสามารถจะประดับประดาตนเองให้อยู่รอดได้ แต่หลายประเทศต้องประสบกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองบ่อยครั้ง จนเกิดสภาพบ้านแตกสาแหรกขาด เช่น เหตุการณ์ในกัมพูชา เป็นต้น

ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นก็คือเนื้อหาที่จะศึกษากันในเรื่องราวของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในวิชานี้

บทที่ 1

พัฒนาการทางประวัติศาสตร์

เค้าโครงเรื่อง

1. สภาพภูมิศาสตร์และความสำคัญของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2. การรับอารยธรรมอินเดีย จีน และอิสลาม
3. การตั้งอาณาจักรระยะแรก

สาระสำคัญ

1. การที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีสภาพภูมิศาสตร์ที่ตั้งอยู่ระหว่างอินเดียกับจีนจึงทำให้ดินแดนแห่งนี้มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และการรับวัฒนธรรมผสมจากต่างชาติ
2. การเผยแพร่อารยธรรมอินเดียที่สำคัญเข้ามาผสมผสานกับวัฒนธรรมเดิมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การรับอารยธรรมจีน สาเหตุการเข้ามาของศาสนาอิสลาม
3. อาณาจักรที่สร้างขึ้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ระยะแรกเป็นอาณาจักรที่รับอารยธรรมอินเดียและอารยธรรมจีน ความเจริญและความเสื่อมของอาณาจักรเหล่านี้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความสำคัญของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในทางสภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และการเมืองได้
2. บอกได้ว่าอะไรเป็นลักษณะเด่นของอารยธรรมอินเดียที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้รับเข้ามา วิเคราะห์ได้ว่าอารยธรรมจีนมีน้อยกว่าอารยธรรมอินเดียเพราะเหตุใด และการเข้ามาของศาสนาอิสลามมีประโยชน์อย่างไรต่อผู้นำรัฐต่าง ๆ ในคาบสมุทรมลายูและหมู่เกาะ
3. บอกอาณาจักรที่สร้างขึ้นในระยะแรกของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สามารถอธิบายความเจริญและความเสื่อมของอาณาจักรเหล่านั้นได้

สภาพภูมิศาสตร์

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หมายถึง บริเวณของทวีปเอเชียที่ตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ อยู่ระหว่างเส้นรุ้งขนาน 28 องศาเหนือ กับเส้นรุ้งขนาน 15 องศาใต้ และระหว่างเส้นแวง 92 องศาตะวันออก มีพื้นที่ร่วมกันประมาณ 1,731,504 ตารางไมล์

ลักษณะภูมิประเทศ ส่วนที่เป็นแผ่นดินใหญ่ประกอบด้วยเทือกเขาสลับกับที่ราบลุ่มแม่น้ำใหญ่ ๆ ส่วนบริเวณหมู่เกาะเป็นเทือกเขาและมีที่ราบชายฝั่งทะเลแคบ ๆ เทือกเขาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นมีแนวต่อจากเทือกเขาหิมาลัย ซึ่งจัดเป็นเทือกเขารุ่นเก่าซึ่งสงบตัวแล้ว กับเทือกเขารุ่นใหม่ซึ่งยังคงมีการเคลื่อนไหวอยู่ จึงมีปรากฏการณ์ของแผ่นดินไหวและภูเขาไฟระเบิดอยู่ เช่น ในประเทศอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์

แม่น้ำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มี 2 ประเภท คือ แม่น้ำสายใหญ่ ๆ มีความยาวมากมี 5 สาย คือ อิรวดี สาละวิน เจ้าพระยา แม่น้ำโขง และแม่น้ำแคว แม่น้ำเหล่านี้ทำให้เกิดที่ราบลุ่มที่อุดมสมบูรณ์ เป็นที่ตั้งของอาณาจักรต่าง ๆ แม่น้ำอีกประเภทหนึ่งเป็นแม่น้ำสายสั้น ๆ อยู่ในบริเวณคาบสมุทรและเกาะต่าง ๆ ทำให้เกิดแหล่งเกษตรกรรมและความอุดมสมบูรณ์กระจายอยู่ทั่วไป

ลักษณะภูมิอากาศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะอบอุ่นตลอดทั้งปีคล้ายคลึงกันทั่วภูมิภาคแถบนี้ โดยได้รับอิทธิพลของลมมรสุมจากอินเดียและทะเลจีนใต้ ทำให้มีฝนตกตลอดทั้งปี ปริมาณน้ำฝนจะแตกต่างกันไปในแต่ละเขตของภูมิภาค

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประกอบด้วยดินแดน 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1. บริเวณแผ่นดินใหญ่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Mainland Southeast Asia) ประกอบด้วยประเทศมาเลเซีย ไทย กัมพูชา ลาว เวียดนาม และเมียนมาร์ (พม่า)
2. บริเวณหมู่เกาะ คือ หมู่เกาะของประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บางส่วนของประเทศมาเลเซียที่เรียกว่ามาเลเซียตะวันออก และบรูไน ซึ่งรวมเรียกว่า กลุ่มเกาะมลายู (Malay Archipelago)

ดินแดนแผ่นดินใหญ่และหมู่เกาะของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เปรียบเสมือนกำแพงที่แบ่งเขตมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิกออกจากกัน โดยมีช่องแคบ 3 แห่งเป็นทางติดต่อ คือ

- ช่องแคบมะละกา ระหว่างมลายูกับสุมาตรา
- ช่องแคบซุนดา ระหว่างเกาะสุมาตรากับชวา
- ช่องแคบลombok ระหว่างเกาะบาหลีกับเกาะลombok

ช่องแคบที่เป็นทางผ่านสำคัญที่ผู้สัญจรทางเรือใช้มากที่สุดในการค้าและการเดินเรือ คือ ช่องแคบมะละกา เป็นช่องแคบที่สร้างอิทธิพลทางการค้าและการเมืองให้กับอาณาจักรที่ตั้งขึ้นในช่องแคบนี้เป็นอย่างมาก และในช่วงที่ชาติตะวันตกเข้ามาทำการค้ากับทวีปเอเชีย ช่องแคบนี้ก็เป็นเป้าหมายสำคัญในการยึดครองเพื่อผลประโยชน์ทางการค้าและเศรษฐกิจ

ความสำคัญของสภาพภูมิศาสตร์

1. **ทางด้านการค้า** การที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีที่ตั้งอยู่ระหว่างอินเดียกับจีนซึ่งเป็นประเทศที่มีอารยธรรมความเจริญก้าวหน้า เป็นที่สนใจของชาวยุโรปและชาติต่าง ๆ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงเป็นทางผ่านของพวกพ่อค้าและนักเดินทางที่จะไปจีนหรือจะไปอินเดีย ทำให้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นศูนย์กลางการค้า เช่น อาณาจักรพุนัน มีเมืองออกแก้วเป็นศูนย์กลางการค้าทางบกที่สำคัญในคริสต์ศตวรรษที่ 3 เมืองปาเล็มบังของอาณาจักรศรีวิชัยเป็นศูนย์กลางการค้าทางเรือในคริสต์ศตวรรษที่ 6 และต่อมาในศตวรรษที่ 15 เมืองมะละกาในช่องแคบมะละกา จึงเป็นเมืองท่าจอดพักเรือของชาติตะวันตกและชาติต่าง ๆ ในภูมิภาคแถบนี้

2. **ทางด้านการเมือง** ดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นดินแดนที่ตั้งอยู่ระหว่างมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก มีช่องแคบมะละกาเป็นเส้นทางผ่านที่สำคัญในการเดินเรือ ถ้าใครคุมเส้นทางเดินเรือนี้ได้ก็จะมีอิทธิพลทางการค้าและการเมืองอย่างกว้างขวาง จึงมีการแก่งแย่งกันตลอดเวลาที่จะคุมช่องแคบมะละกา เช่น โปรตุเกส ได้ขจัดผู้นำชาวพื้นเมืองและเข้าครอบครองมะละกาแทน ทำให้การค้าของโปรตุเกสเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว ต่อมาเมื่อโปรตุเกสสูญเสียมะละกา ทำให้การค้าของโปรตุเกสต้องเสื่อมลงและถอนตัวออกจากภูมิภาคแถบนี้ไป

3. **ทางด้านเศรษฐกิจ** การที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีสภาพภูมิศาสตร์ดังกล่าวและอยู่ในเขตลมมรสุม มีฝนตกชุกตลอดปี มีพืชพันธุ์ธัญญาหารที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การตั้งถิ่นฐานของชนชาติต่าง ๆ เป็นอยู่ช้ำวุ่นน้ำที่สมบูรณ์จนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังมีวัตถุดิบที่ยุโรปต้องการในยุคแห่งการปฏิวัติอุตสาหกรรมของยุโรป มีทั้งวัตถุดิบแร่ธาตุและเป็นตลาดการค้าที่ดีอีกด้วย

4. **ทางด้านวัฒนธรรม** เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นแหล่งรับวัฒนธรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมผสมจากอินเดียและจีน พวกพ่อค้าอาหรับก็ได้นำศาสนาอิสลามเข้ามาเผยแพร่ประชาชนนับถือศาสนาและรับวัฒนธรรมตามใจของตน ซึ่งในบริเวณแผ่นดินใหญ่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับนับถือพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทหรือหินยานเป็นส่วนใหญ่ ส่วนบริเวณคาบ

สมุทรสาครนั้นนับถือพุทธศาสนาเถรวาท ลัทธิฮินดู และศาสนาอิสลาม ในเวียดนามซึ่งเป็นดินแดนที่ได้รับอิทธิพลจากจีนก็นับถือพุทธศาสนาเถรวาท ลัทธิขงจื้อตามแบบอย่างจีน

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1

ให้นักศึกษาวาดแผนที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พร้อมทั้งแสดงเส้นทางการค้าทางบก เส้นทางการค้าทางเรือที่ก่อให้เกิดความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การรับวัฒนธรรมอินเดีย จีน และการเข้ามาของศาสนาอิสลาม

การรับวัฒนธรรมอินเดีย

สมัยก่อนประวัติศาสตร์เป็นสมัยที่มนุษย์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เริ่มปรากฏตัวขึ้น ในยุคต่าง ๆ ตั้งแต่ยุคหินเก่า ยุคหินกลาง มีการตั้งถิ่นฐานตามถ้ำใกล้แม่น้ำ เริ่มการเพาะปลูก บ้าง ทำเครื่องปั้นดินเผาอย่างหยาบ ๆ ขึ้นใช้ และมีความเชื่อในภพหน้าโดยการฝังศพคนตายลงไปในหลุมพร้อมกับเครื่องมือเครื่องใช้ โดยขุดพบในเวียดนามเป็นแห่งแรก ในยุคหินใหม่ จัดเป็นยุคแห่งการปฏิวัติทางเกษตรกรรมเบื้องต้นของมนุษย์ มนุษย์สมัยนี้สร้างบ้านเรือนอยู่รวมกัน มีการแบ่งงานกันทำ มีการเลือกผู้นำของตนขึ้น เป็นการเริ่มการปกครองแบบพ่อกับลูก มีการเพาะปลูกเลี้ยงสัตว์ ทำเครื่องปั้นดินเผาที่ประดิษฐ์ขึ้น นับถือภูตผีและบูชาบรรพบุรุษ มนุษย์ในยุคนี้มีพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญามากขึ้น มาถึงยุคโลหะ มนุษย์รู้จักการนำแร่ทองแดงธรรมชาติมาผสมกับแร่อื่น ๆ เช่น ตะกั่ว ดีบุก เงิน ทอง เป็นโลหะชนิดใหม่ที่มีคุณสมบัติในการทำเครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนอาวุธได้สวยงามและทนทาน มนุษย์ในยุคนี้ได้พัฒนาขึ้นจากยุคหินใหม่เป็นอย่างมาก นอกจากความรู้เรื่องใช้โลหะแล้ว การใช้หินก็พัฒนาขึ้น ใช้หินสร้างสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่ ขยายดินแดนและอาณาจักรของตนออกไป ยุคนี้เป็นยุคที่มนุษย์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในสมัยปัจจุบันอพยพลงมาตั้งถิ่นฐาน เริ่มจาก

พูนัน จามปา เจนละ กัมพูชา	ในบริเวณลุ่มแม่น้ำโขง
มอญ พยู พม่า	ในบริเวณลุ่มแม่น้ำอิรวดีและสาละวิน
ชาวเวียด	ในบริเวณลุ่มแม่น้ำแดง
ไทย	ในบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา

เมื่อชุมชนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขยายใหญ่ขึ้น ทำให้บรรดาผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แสวงหาอำนาจที่จะมาควบคุมชุมชนและดินแดนที่พวกตนได้อพยพลงมาจับจอง ประกอบกับเวลาเดียวกันนั้น ในอินเดียพุทธศาสนาแพร่หลาย ตั้งแต่สมัยพระเจ้าอโศกมหาราชได้สนับสนุนพุทธศาสนาและส่งสมณทูตไปยังดินแดนต่าง ๆ ทำให้ดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับอิทธิพลของพุทธศาสนา และในอินเดียเอง พวกพราหมณ์ซึ่งเคยมีบทบาทสำคัญในราชสำนักก็ถูกลดบทบาทลง ทำให้พวกพราหมณ์บางกลุ่มต้องออกแสวงหาที่พักพิงแห่งใหม่ เมื่อเข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ได้รับการต้อนรับอย่างดีจากหัวหน้าหมู่บ้าน ผู้ต้องการคำแนะนำจากผู้ทรงความรู้ พวกพราหมณ์จึงได้เข้าไปเป็นที่ปรึกษาของผู้นำหมู่บ้านต่าง ๆ แนะนำความรู้เกี่ยวกับการสร้างอำนาจให้กับผู้นำ วิธีการบริหาร กฎหมาย และประเพณีต่าง ๆ ทำให้ผู้นำมีอำนาจในการปกครองลูกบ้านมากขึ้น โดยเฉพาะพิธีราชาภิเษกที่ทำให้ผู้นำซึ่งเป็นบุคคลธรรมดากลายเป็นสมมุติเทพนั้นเป็นที่พอใจของบรรดาผู้นำทั้งหลายเป็นอย่างมาก

การแย่งกันจับจองดินแดนและอ้างสิทธิ์ว่าตนเป็นเจ้าของดินแดนแห่งนี้โดยชอบธรรม ทำให้มีการอ้างตำนานจากอินเดียเพื่อมาอธิบายกำเนิดต้นราชวงศ์หรือต้นตระกูลของตนว่าสืบเชื้อสายมาจากเทวดาและพญานาค ก่อให้ความเป็นเจ้าแห่งแผ่นดินหรือพระเจ้าแผ่นดินเกิดขึ้น

นอกจากพวกพราหมณ์และพวกพระที่มีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่วัฒนธรรมอินเดียแล้ว พวกพ่อค้าก็เป็นบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้นำเอาวัฒนธรรมทางการค้า ภาษา ชีวิตความเป็นอยู่ของอินเดียเข้ามาเผยแผ่เมื่อมาติดต่อค้าขายกับชาวพื้นเมือง ซึ่งพ่อค้าอินเดียเหล่านี้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการเดินทางบกเข้ามาสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และต่อมาก็พัฒนาการเดินทางของตนไปใช้ทางเรือ สามารถต่อเรือเดินทะเลขนาดใหญ่ รู้ทิศทางของลม คำนวณระยะเวลาการเดินทางและความรู้ในทิศทางจากวิชาดาราศาสตร์ ทำให้พ่อค้าอินเดียหลังไหลเข้ามาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากความต้องการสินค้าพื้นเมืองแล้ว สินค้าสำคัญที่อินเดียต้องการ คือแร่ทองคำจากดินแดนสุวรรณภูมินั่นเอง

วัฒนธรรมอินเดียที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้รับเข้ามา

1. การปกครอง การปกครองแบบเทวราชาโดยเอาแบบอย่างตามคัมภีร์ในศาสนาพราหมณ์ในลัทธิตันตระ คือ กษัตริย์ไม่ได้เป็นมนุษย์ธรรมดา หากแต่เป็นเทพเจ้าที่มาจุติในโลกมนุษย์ จะปกครองได้ต้องได้รับอำนาจจากเทพเจ้าทั้งหลาย เช่น พระวิษณุ พระศิวะ และพระพรหม โดยการทำให้พิธีราชาภิเษกของพวกพราหมณ์ พิธีราชาภิเษกนี้จะเน้นที่ความศักดิ์สิทธิ์ใหญ่โตเพื่อทำให้ผู้นำมีอำนาจที่น่าเกรงกลัว มีฐานะเป็นสมมุติเทวดา โดยมีการสร้างราชธานี

เลียนแบบที่ประทับของพระอิศวรซึ่งเป็นศูนย์กลางของจักรวาล ราชธานีนี้จะสร้างบนภูเขาหรือเนินที่สร้างขึ้น ภายในราชธานีจะสร้างปราสาทอันเป็นที่ประดิษฐานคิวลิ่งค์ ซึ่งถือเป็นตัวแทนของพระศิวะ ผู้ที่ทำหน้าที่ประกอบพิธีเคารพบูชา คือ พระมหากษัตริย์ ในฐานะที่กษัตริย์เป็นสมมุติเทวดา พิธีการเกี่ยวกับกษัตริย์ตั้งแต่ที่ประทับ การดำรงชีวิต ก็ต้องไม่เหมือนประชาชนธรรมดาทั่ว ๆ ไป เกิดราชประเพณีในราชสำนัก คำราชาศัพท์ เป็นต้น ทำให้กษัตริย์มีความแตกต่างและห่างเหินจากคนธรรมดาทั่วไป การจะเข้าพบผู้นำเหมือนแต่ก่อนนั้นไม่สามารถทำได้ แม้แต่การเข้าเฝ้าก็มีกฎห้ามมองพระพักตร์ของกษัตริย์

สิ่งที่เป็นเครื่องมือในการสร้างอำนาจให้ผู้นำอีกอันหนึ่งคือกฎหมาย ซึ่งกฎหมายเดิมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นกฎหมายที่มุ่งให้ความยุติธรรมแก่สังคม ซึ่งลักษณะกฎหมายแบบนี้ไม่เอื้อต่อการสร้างอำนาจของผู้นำ จึงได้รับกฎหมายจากอินเดียเข้ามา กฎหมายจากอินเดีย (กฎหมายพระธรรมศาสตร์) เป็นกฎหมายที่มุ่งให้ราษฎรรับใช้ตัวผู้นำ โดยมีการวางบทลงโทษอย่างรุนแรงถ้าไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพระเจ้าแผ่นดิน ทำให้พระเจ้าแผ่นดินมีอำนาจเป็นสมบูรณาญาสิทธิราชย์อย่างแท้จริง

ในรูปแบบการปกครองที่รับมาจากอินเดีย ผู้เป็นประมุขสูงสุดคือกษัตริย์ ตำแหน่งรองจากกษัตริย์ คือ อัครมหาเสนาบดีฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนคือสมุหกลาโหม และสมุหนายก ตำแหน่งรองจากอัครมหาเสนาบดี คือ จตุสดมภ์ กรมเวียง กรมวัง กรมคลัง กรมนา ส่วนหัวเมืองแบ่งเป็นหัวเมืองชั้นใน หัวเมืองชั้นนอก หัวเมืองประเทศราช ซึ่งเป็นลักษณะการปกครองแบบศักดินาตามแบบอย่างอินเดีย ซึ่งแต่ละอาณาจักรจะจัดแปลงตามความเหมาะสมของตน เช่น ของไทยเราตำแหน่งรองจากพระมหากษัตริย์คือพระมหากุปราช ซึ่งมักจะตั้งจากเชื้อพระวงศ์ที่ใกล้ชิด หรือในพม่าจะรวมการทำงานของอัครมหาเสนาบดีเข้าด้วยกันเป็นสภาลูทอว์ (Hluiduw) ดูแลการบริหารบ้านเมืองกำกับพวกเสนาบดีฝ่ายต่าง ๆ อีกทีหนึ่ง

2. ทางด้านศาสนา ประชาชนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับหลักการของพุทธศาสนา ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ พุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทหรือหินยาน กับพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ซึ่งหลักของพุทธศาสนานั้นคนจะยึดเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ซึ่งอิทธิพลของพุทธศาสนาทำให้คนเชื่อในกฎแห่งกรรม การยึดหลักทางสายกลาง การประนีประนอมและการให้อภัย ทำให้ประชาชนในภูมิภาคนี้เหมือนคนเอเชีย ไม่ค่อยกระตือรือร้นในการแสวงหาความมั่งคั่งให้กับตนเอง ส่วนการรับศาสนาพราหมณ์ก็นั้นเรื่องการปกครองและต้นกำเนิดของจักรวาลอยู่ที่พระพรหม เมื่อตายแล้วก็กลับไปพร้อมกับพรหม มนุษย์ต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนตามกำเนิดของตนให้ดีที่สุด

3. ทางด้านอักษรศาสตร์ ทางด้านภาษา คือการรับภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต ซึ่งเป็นภาษาที่เนื่องมาจากศาสนา ภาษาบาลีใช้ในพุทธศาสนา ภาษาสันสกฤตเป็นภาษาชั้นสูงที่พวกพราหมณ์ชอบใช้ ดังนั้นในราชสำนักจึงใช้ภาษานี้เป็นภาษาหลัก และในอาณาจักรพูนันได้ใช้ภาษาสันสกฤตเป็นภาษาราชการ

ทางด้านวรรณคดี วรรณคดีที่เอเซียตะวันออกเฉียงใต้รับเอาเข้ามาเมื่ออิทธิพลต่อชาวเอเซียตะวันออกเฉียงใต้เป็นอย่างมาก เพราะคนพื้นเมืองได้ลอกเลียนแบบมาเป็นรูปแบบของตนเอง เช่น รามเกียรติ์ หรือมหากาพย์รามายณะ และมหากาพย์มหาภารตะ อันเป็นวรรณคดีที่ยกย่องเทิดทูนสถาบันกษัตริย์ นอกจากนี้ก็มีวรรณคดีทางด้านพุทธศาสนา ได้แก่ ชาดกและพระไตรปิฎก ซึ่งเป็นของฝ่ายเถรวาท ในประเทศไทยได้แปลทั้ง 3 หมวด คือ พระสุตฺต พระวินัย และพระอภิธรรม

4. ทางด้านศิลปกรรม เป็นศิลปกรรมที่เนื่องมาจากศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์ คือการสร้างพระพุทธรูปและเทวรูป ซึ่งศิลปะที่เอเซียตะวันออกเฉียงใต้รับเอาเข้ามาส่วนใหญ่เป็นศิลปะแบบอมราวดีของอินเดียภาคใต้

ทางด้านจิตรกรรม เป็นงานด้านศาสนาและวรรณคดี เช่น การวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังที่วัดพระแก้วในเรื่องรามเกียรติ์ เป็นต้น

ทางด้านสถาปัตยกรรม เป็นงานด้านศาสนาแต่เพียงอย่างเดียว

ข้อนำสังเกตเกี่ยวกับการรับวัฒนธรรมอินเดีย

การรับวัฒนธรรมอินเดียของเอเซียตะวันออกเฉียงใต้นั้นมิได้รับมาทั้งหมด หากแต่รู้จักดัดแปลงแก้ไขให้เข้ากับของเดิมที่มีอยู่ และเลือกรับแต่สิ่งที่ไม่ขัดต่อความรู้สึกและความเชื่อถือของตน

ทางการปกครอง แม้จะรับเอาระบบเทวราชาเข้ามาทำให้กษัตริย์มีอำนาจเป็นสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นเจ้าชีวิต แต่ก็ยังมีลักษณะการปกครองแบบเดิม คือ การปกครองแบบพ่อปกครองลูกอยู่ แสดงความใกล้ชิด ความห่วงใยในราษฎรดุจบิดาดูแลบุตร คืออนุญาตให้ราษฎรร้องทุกข์ ถวายฎีกาด้วยการตีกลองได้ เช่น ในอาณาจักรพูนัน กัมพูชา สุโขทัย การแบ่งชั้นวรรณะตามศาสนาพราหมณ์ก็ไม่รับ เพราะขัดต่อความรู้สึกของชาวเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ที่เคยยึดถือความเสมอภาคในการเข้ามาจับจองดินแดนตั้งถิ่นฐานในระยะแรก ที่ทุกคนช่วยเหลือกันไม่ว่าจะเป็นเด็ก สตรี บุรุษ หรือคนชรา ทำให้เอเซียตะวันออกเฉียงใต้ไม่กดขี่สตรี สตรีได้รับการยกย่องในสังคม และยอมรับการสืบสกุลทางฝ่ายมารดา ผิดกับฐานะของสตรีใน

อินเดียและในตะวันออกกลาง

ทางด้านศาสนา แม้จะรับนับถือพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์แล้ว ยังคงมีการนับถือฤๅษีผีปีศาจแบบเดิมปะปนอยู่ เช่น การบูชาแม่ธรณี แม่โพสพ เป็นต้น และในการบูชาบรรพบุรุษและผู้ล่วงลับไปแล้วด้วยข้าวปลาอาหาร คนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็นำมาใช้ในการบูชาพระพุทธรูปเช่นกัน

ทางด้านกฎหมาย แม้จะรับเอาหลักตัดสินคดีความตามกฎหมายพระมนูธรรมศาสตร์ แต่ก็ไม่ได้ลอกเลียนแบบมาทั้งหมด วิธีการลงโทษที่รุนแรงและดูโหดร้ายก็จะไม่รับ และยังนำกฎประเพณีเดิมแทรกไว้ด้วย เช่น ประเทศอินโดนีเซียดัดแปลงกฎหมายพระมนูธรรมศาสตร์ให้เข้ากับกฎจารีตประเพณีเดิมของตนที่เรียกว่า อดาท (Adat) ซึ่งเป็นหลักในการปกครองกฎสังคม และพิพากษาคดี

ทางด้านอักษรศาสตร์ การรับภาษาบาลีและสันสกฤต ถ้าวรับโดยไม่มีการดัดแปลงภูมิภาคแถบนี้คงพูดภาษาเดียวกันหมด แต่ในแต่ละประเทศมีภาษาพูดของตนเองจึงแตกต่างกัน โดยมีภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตปะปนอยู่ในภาษาของแต่ละประเทศ

ทางด้านวรรณคดี การรับเอาวรรณคดีรามายณะเข้ามา มีการดัดแปลง โดยรวมเกียรติในแต่ละประเทศจะแทรกลักษณะการแต่งกาย อุปนิสัยใจคอ ตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ตามแบบคนพื้นเมืองของประเทศนั้นเข้าไป

ทางด้านศิลปกรรม เห็นได้ชัดในการสร้างพระพุทธรูปในแต่ละประเทศในภูมิภาคแถบนี้มีลักษณะแตกต่างกันไปไม่เหมือนกัน มีลักษณะเหมือนกับชาวพื้นเมือง เช่น พระพุทธรูปของเขมร พม่า ไทย รูปลักษณะจะไม่เหมือนกัน ส่วนการสลักภาพปูนตามฝาผนัง เนื้อหาเป็นวรรณคดีอินเดีย แต่ลวดลายเป็นแบบพื้นเมือง เช่น ประติมากรรมขอมมีลักษณะแข็งกระด้างปนอำนาจชนิดหนึ่ง ซึ่งไม่เคยมีในประเทศอินเดีย ทางด้านสถาปัตยกรรมเช่นกัน ลักษณะการก่อสร้างไม่ได้เลียนแบบทุกอย่าง คือ ลักษณะโดยทั่วไปของสถาปัตยกรรมอินเดียมีลักษณะมาจากธรรมชาติซึ่งมีภูเขาหิมาลัย ประกอบกับความเชื่อที่ว่า ภูเขาหิมาลัยเป็นที่สถิตของพระผู้เป็นเจ้า ทำให้ลักษณะการก่อสร้างในอินเดียจะยึดถือยอดเขาพระสุเมรุเป็นหลัก และถือเป็นศูนย์กลางของจักรวาล ทำให้สิ่งก่อสร้างในอินเดียมีรูปร่างคล้ายภูเขาพุ่งสูงขึ้นเบื้องบน ซึ่งลักษณะการก่อสร้างแบบนี้ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รับเอามาใช้ในสิ่งก่อสร้างทางศาสนา เช่น โบสถ์ วิหาร เทวสถาน โดยแทรกลักษณะพื้นเมืองไปด้วย เช่น ในพม่า กัมพูชา เป็นต้น

การรับวัฒนธรรมจีน

ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีการติดต่อกับจีนตั้งแต่สมัยราชวงศ์จิ้น เราทราบตามจดหมายเหตุจีนได้บันทึกว่า อาณาจักรของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ส่งเครื่องราชบรรณาการให้จีนคือ อาณาจักรฟูนัน ลักษณะความสัมพันธ์เป็นไปในรูปการเมืองไม่เสมอภาคกัน คือ จีนจะทักท้วงเอาว่าตนมีฐานะเหนือผู้ปกครองดินแดนเหล่านี้ และเป็นผู้คุ้มครองบรรดาผู้นำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนทางด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น ต้องการมีฐานะทางเศรษฐกิจที่เป็นปึกแผ่น จะทำให้ฐานะทางการเมืองมั่นคงด้วย สินค้าจากจีนเป็นสินค้าที่ทุกชาติต้องการ การติดต่อค้าขายกับจีนจะทำให้ชาติอื่น ๆ เข้ามาค้าขายด้วย เมื่อจีนมีเงื่อนไขว่าต้องส่งเครื่องราชบรรณาการก่อนจีนจะทำการค้าด้วย อาณาจักรเหล่านี้จึงยอมทำตามเงื่อนไขของจีน คือ ส่งเครื่องราชบรรณาการให้จีนอย่างน้อย 3 ปีต่อครั้ง เวลาที่อาณาจักรของตนมีการผลัดเปลี่ยนแผ่นดินใหม่ต้องส่งทูตไปแจ้งให้จักรพรรดิจีนทราบ จีนจะให้การรับรองต่อกษัตริย์องค์ใหม่ และเมื่อจักรพรรดิจีนสวรรคตก็ต้องส่งเครื่องเช่นไหว้ไปเคารพพระบรมศพและส่งเครื่องบรรณาการไปแสดงความยินดีกับกษัตริย์จีนองค์ใหม่

อิทธิพลทางการเมืองของจีนอยู่ในขอบเขตจำกัด คือจีนจะไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับกิจการภายในของอาณาจักรต่าง ๆ อาณาจักรเหล่านี้มีสิทธิปกครองตนเองได้อย่างอิสระ นอกจากบางที่มีกรณีพิพาทกันระหว่างอาณาจักร จีนก็จะมีหมายมาเตือนให้เลิกรบกัน วางตัวเป็นกลางไกลเกลี่ย จีนไม่ได้เข้ามาแทรกแซงกิจการภายใน พอใจกับการได้รับเครื่องราชบรรณาการตามที่กำหนด ซึ่งจีนถือว่าเป็นเกียรติภูมิและมีความรู้สึกว่าประเทศจีนมั่นคงเมื่อมีดินแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นบริวาร เหมือนรั้วป้องกันประเทศให้จีน

อย่างไรก็ตาม มีบางอาณาจักรที่ถูกจีนรุกรานเพราะไม่ส่งเครื่องราชบรรณาการให้จีน เมื่อจีนส่งทูตมาเตือน และยังแสดงท่าทีดูหมิ่นทูตจีนคืออาณาจักรพุกามและอาณาจักรสิงห์ส่าหรี

การที่วัฒนธรรมจีนมีน้อยกว่าอินเดีย

การที่วัฒนธรรมจีนมีน้อยมากหรือแทบไม่มีเลยเมื่อเทียบกับอินเดีย ทั้งนี้เพราะความสัมพันธ์ของจีนกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นไปในรูปที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เดินทางไปหาจีนเป็นส่วนใหญ่เพื่อต้องการสินค้าจากจีนเป็นสิ่งสำคัญ จึงไม่สนใจทางด้านวัฒนธรรมความเจริญของจีน อุปสรรคทางภาษาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การรับวัฒนธรรมนั้นยากลำบาก ส่วนทางด้านจีนนั้นก็ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีก คือ

1. ความล้มเหลวในการเดินเรือของจีน ขณะที่อินเดีย อาหรับ ต้นตัวด้านการเดินเรือมาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จีนยังไม่สนใจเพราะจีนมีสินค้านานาชนิดที่ทุกชาติต้องไปหาเงินอยู่แล้ว จีนอยากได้อะไรก็กำหนดในเครื่องราชบรรณาการจากประเทศต่าง ๆ ก็เพียงพอแล้ว

2. รัฐบาลจีนมีกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดกับพ่อค้าจีนในการเดินเรือค้าขายกับต่างประเทศ ผิดกับอินเดีย แม้เดิมจะมีความเชื่อเรื่องระบบวรรณะที่ว่าถ้าเดินทางไปที่ต่างแดนแล้ววรรณะตนจะแปรเปลี่ยน แต่เมื่อพุทธศาสนาแพร่หลาย ความเชื่อนี้ก็เบาบางลง ทำให้ชาวอินเดียเข้ามาทำการค้ากับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างมาก นอกจากนั้น การเผยแผ่พุทธศาสนาและการเข้ามาของพราหมณ์ปูพื้นฐานทางด้านภาษา สื่อสารกันได้เข้าใจ การค้าและการรับวัฒนธรรมอินเดียที่สูงกว่าวัฒนธรรมเดิมจึงทำให้วัฒนธรรมอินเดียมีมากกว่าวัฒนธรรมจีน

3. ลัทธิความเชื่อของจีนคือลัทธิขงจื้อ ไม่ส่งเสริมและมีข้อห้ามมิให้คนจีนเดินทางไปจากดินแดนบรรพบุรุษของตน โดยถือว่าละทิ้งบรรพบุรุษ ทำให้คนจีนไม่กล้าเดินทางออกนอกประเทศ

วัฒนธรรมจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เวียดนามเป็นประเทศเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมจีนโดยตรงจากการที่จีนเข้ามาปกครองเวียดนาม การที่จีนเข้ามาปกครองเวียดนามก็เพราะเวียดนามเดิมเป็นชนกลุ่มหนึ่งที่อยู่ในประเทศจีน มีถิ่นฐานอยู่บริเวณตั้งเกี้ยว มีวัฒนธรรมความเจริญของตนเองเช่นเดียวกับชนชาติอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีชื่อเรียกหลายชื่อ เช่น ไตเวียด ไตโคเวียด นามเวียด เป็นต้น โดยตั้งชุมชนอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำแดง ชุมชนของชาวเวียดขยายตัวมากขึ้นจนสถาปนาอาณาจักรของตนขึ้นได้ ทำให้จีนวิตกว่าจะเป็นอันตรายต่อจีน จึงส่งขุนนางจีนเข้ามาปกครอง พยายามทำให้เวียดนามสวามิภักดิ์ต่อจีน โดยการส่งเสริมให้มีการแต่งงานระหว่างชาวจีนกับชาวเวียด ให้เรียนภาษาและวัฒนธรรมจีน จีนพยายามที่จะกลืนชาติเวียดนาม ทำให้เวียดนามต้องพยายามรักษาความเป็นชาติของตนไว้ และเกิดความรู้สึกชาตินิยมก่อนชาติอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

วัฒนธรรมที่จีนนำมาให้เวียดนาม คือ

1. การปกครองแบบโอรสสวรรค์หรืออาณัติสวรรค์ ผู้นำเป็นผู้ที่สวรรค์เลือกให้มาปกครองมวลมนุษย์ โดยที่บุคคลนั้นมีความสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน และดูแลทุกข์สุขของราษฎรได้ จะถือว่าผู้นั้นได้รับอาณัติจากสวรรค์ แต่ถ้าเมื่อใดก็ตามบุคคลนั้นไร้ความสามารถดูแลทุกข์สุขของราษฎรและมีบุคคลอื่นมีความสามารถกว่าสวรรค์จะย้ายอาณัติได้